

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних
економічних відносин
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Каріна НЕМАШКАЛО

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**29 "Міжнародні відносини"
292 "Міжнародні економічні відносини"
перший (бакалаврський)
Міжнародний бізнес**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**обов'язкова
українська**

Розробник(и):
викладач.

Євгенія ВОРОНЮК

к.ф.-м.н., доцент

Олена ЯРМОШ

Завідувач кафедри
міжнародних
економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Гарант програми

Наталія ПАРХОМЕНКО

Харків
2023

ВСТУП

Міжнародні організації є дієвим регулятором міжнародних відносин, зокрема в економічній сфері. Їхнє значення як інституційних одиниць міжнародної економіки дедалі зростає. Зараз практично всі держави світу – від найпотужніших до невеликих і таких, економічний рівень яких ще невисокий, – поєднуються у світовій мережі міжнародних організацій. Процес глобалізації, що невинно поширюється й охоплює практично усі сфери економічної діяльності, створює умови для формування наднаціональних структур регулювання економічних відносин, і міжнародні організації є найактивнішим інструментом такого регулювання. Крім того варто зважати на практичну діяльність України в міжнародних організаціях та перспективи її залучення до широкого кола співтовариств.

Україна є членом багатьох міждержавних організацій, причому вона входить до більшості найавторитетніших глобальних організацій, будуючи взаємовідносини на принципах рівноправності, справедливості, демократичності і дотримання національних інтересів.

Навчальна дисципліна «Міжнародні організації» є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» всіх форм навчання та спрямована на формування загальних основ з аналізу закономірностей та особливостей розвитку міжнародних організацій, отримання необхідних знань з питань регулювання міжнародної діяльності цими організаціями на наддержавному рівні.

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні організації» є формування системи спеціальних знань з проблем формування у здобувачів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань про роль і механізми функціонування міжнародних організацій, ознайомлення із закономірностями їх діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні організації» є: отримання знань щодо закономірностей та особливостей сучасних міжнародних організацій;

опанування навичок дослідження стану міжнародної економічної, політичної, соціальної інтеграції;

розуміння механізмів впливу міжнародних організацій на процес глобалізації світової економіки.

Об'єкт дисципліни “Міжнародні організації” виступає система міжнародних відносин

Предмет навчальної дисципліни - міжнародні організації як суб'єкти міжнародних відносин

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує обов'язкова навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH 4	СК 8, СК 9, ЗК 2.
PH 5	СК 8, СК 9
PH 8	ІК, СК 1
PH 9	ІК,
PH 10	СК 2
PH 11	ІК, СК 4
PH 15	ІК
PH 16	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 12
PH 17	СК 10
PH 18	ІК
PH 19	СК 9
PH 20	СК 10
PH 21	СК 10
PH 22	СК 10
PH 23	СК 10
PH 26	СК 10
PH 27	СК 9

де, ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні .

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

РН4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

РН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та

дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

PH18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

PH20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

PH21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

PH22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

PH23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

PH26. Управляти міжнародним бізнесом, формувати, розробляти та реалізовувати стратегії щодо управління персоналом міжнародної компанії, маркетингової, конкурентної, інноваційної, фінансової діяльності та інші з урахуванням напряму діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу, враховуючи пріоритети смарт-спеціалізації Харківського регіону.

PH27. Застосовувати набуті знання для розв'язання прикладних завдань в сферах планування, аналізу, організації та контролю міжнародного бізнесу.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Світові та регіональні міжнародні організації

Тема 1. Міжнародні організації в системі регулювання міжнародних економічних відносин

1.1. Сутність категорії «міжнародна організація». Характеристика етапів становлення міжнародних організацій.

1.2. Правосуб'єктність міжнародних організацій

Тема 2. Неурядові міжнародні організації

2.1. Сутність міжнародної неурядової організації 2.2. Критерії визначення міжнародної неурядової організації.

2.2. Функції міжнародної неурядової організації.

2.3. Членство в міжнародній неурядовій організації

2.4. Співробітництво міжнародної неурядової організації з державами та іншими міжнародними організаціями

Тема 3. Міжнародні організації в сфері забезпечення міжнародної безпеки

3.1. НАТО: історія створення, структура, членство, фінансування.

3.2. ООН: історія створення, структура, членство, фінансування. Історичні умови виникнення спеціалізованих установ та підрозділів ООН. Сутність, функції та елементи спеціалізованих установ та підрозділів ООН

3.3. ОБСЕ: історія створення, структура, членство, фінансування.

3.4. АУКУС: історія створення, структура, членство, фінансування.

Тема 4. Міжнародні та регіональні правозахисні інституції

4.1. Захист прав і свобод людини: Комітет ООН з прав людини, Комісія ООН з прав людини. Комітет проти питок. Міжнародна організація праці.

4.2. Регіональні правозахисні організації: Європейський суд з прав людини, Міжамериканською комісія з прав людини, Міжамериканський суд з прав людини, Африканська комісія прав людини

Тема 5. Міжнародні фінансові, валютно-кредитні та організації в сфері страхування і їх вплив на світову економіку

5.1 Історія створення міжнародних валютно-кредитних та фінансових організацій. Еволюція ролі їх функцій у світовій економіці.

5.2. Ключові міжнародні валютно-кредитні та організації в сфері страхування: Міжнародний Валютний Фонд (МВФ), Всесвітній Банк, Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій,

5.3. Регіональні фінансові організації: Міжамериканський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Банк міжнародних розрахунків.

Тема 6. Регіональні економічні організації

6.1. Роль Європейського Союзу (ЄС) у світовій економіці.

6.2. Регіональні економічні організації, інтеграційні об'єднання.

Тема 7. Міжнародні організації в сфері торгівлі

7.1. Світова торгівля та міжнародні договори. Механізми світової торгівлі та його еволюція. Основні засади та положення міжнародних торгових договорів. Генеральна угода з тарифів та торгівлі (ГАТТ). Генеральної угоди з торгівлі послугами (ГАТС). Роль вільної торгівлі у світовій економіці.

7.2. Всесвітня торгова організація (ВТО), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародна торгова палата (МТП)

Тема 8. Міжнародні та регіональні організації в сфері вирішення глобальних екологічних та гуманітарних проблем, охорони здоров'я.

8.1. Міжнародні та регіональні організації в сфері вирішення глобальних екологічних проблем Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Глобальний екологічний фонд (ГЕФ), Міжнародна організація з радіологічного захисту (МАГАТЕ), Римський клуб, Green Peace.

8.2. Міжнародні організації в сфері вирішення глобальних гуманітарних проблем: Червоний Хрест, Всесвітня продовольча програма, Міжнародна організація з міграції.

8.3. Міжнародні та регіональні організації в сфері вирішення питань охорони здоров'я: Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Лікарі без кордонів, Панамериканська організація з охорони здоров'я

Тема 9. Участь України в міжнародних організаціях.

9.1 Інтеграція України в Європейський Союз. Угода про асоціацію з ЄС.

9.2 Співпраця України з міжнародними організаціями в банківській та сфері страхової діяльності.

9.3 Участь України в інших міжнародних та регіональних об'єднаннях.

Тема 10. Міжнародні інтеграційні процеси

10.1. Роль міжнародних організацій в інтеграційних процесах.

10.2. Регіональні інтеграційні інституції, які співпрацюють із ООН: Європейська комісія (ЄК), Організація американських держав (ОАД), Асоціація націй Південно-Східної Азії.

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Дослідження місця і ролі міжнародних організацій в системі міжнародних відносин
Тема 1. Завдання 2.	Аналіз правосуб'єктності міжнародних організацій
Тема 2. Завдання 3.	Дослідження діяльності обраної неурядової міжнародної організації
Тема 3. Завдання 4	Групова робота по дослідженню питань: 1. Створення, роль і значення Організації Варшавського договору. 2. Відношення ООН і ОБСЄ. 3. Наслідки розширення кількості організацій із забезпечення безпеки. 4. Взаємодія АУКУС із ООН та іншими міжнародними організаціями.
Тема 3. Завдання 5	Дослідження діяльності міжнародних організацій в сфері забезпечення міжнародної безпеки
Тема 4. Завдання 6	Порівняльний аналіз діяльності міжнародних правозахисних організацій
Тема 4. Завдання 7	Дослідження історичних прецедентів
Тема 5. Завдання 8.	Дослідження особливостей функціонування валютно-кредитних міжнародних організацій
Тема 5. Завдання 9	Дослідження результатів співпраці міжнародних організацій в валютно-кредитній та фінансовій сферах, визначення ролі на впливу такої співпраці на світову економіку

Тема 6. Завдання 10	Визначення тенденцій розвитку міжнародних організацій Африки
Тема 6. Завдання 11	Дослідження діяльності міжнародних та регіональних африканських організацій та визначення їх ролі в розвитку регіональної економіки
Тема 7. Завдання 12	Дослідження діяльності міжнародних організацій в сфері торгівлі
Тема 7. Завдання 13	Дослідження позитивних та негативних впливів міжнародних організацій в сфері торгівлі на економіку країн учасниць / регіонів. Розробка стратегій пом'якшення негативних впливів.
Тема 8. Завдання 14	Виконується в групах. Аналіз діяльності міжнародних організацій щодо вирішення глобальних економічних та гуманітарних проблем
Тема 8. Завдання 15	Аналіз діяльності міжнародних організацій у вирішенні економічних і гуманітарних проблем в умовах кризових явищ в системі охорони здоров'я
Тема 9. Завдання 16	Дослідження стратегічних і тактичних цілей формування зовнішнього сектору економіки України
Тема 9. Завдання 17	Аналіз наслідків співпраці України з міжнародними організаціями
Тема 10. Завдання 18	Порівняльний аналіз інтеграційних моделей
Тема 10. Завдання 19	Аналіз інтеграційних процесів в регіональній перспективі
Тема 10. Завдання 20	Рольова гра: Створення міжнародної організації

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1 – 10	Вивчення лекційного матеріалу, та додаткової літератури
Тема 1 – 10	Підготовка до практичних та лабораторних занять

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Міжнародні організації» для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: установча лекція (Тема 1), оглядові лекції (теми 2-9,), проблемна лекція, дискусія (Тема 10)

Наочні: демонстрація презентацій за темами 1-10, демонстрація фрагментів кіно-відеофільмів за темами: 3, 4, 6, 8

Практичні: практичні та лабораторні роботи за темами 1-10, робота у групах за темами 3 і 8, рольова гра за темою 10.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

Форма семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається: сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

–Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: практичні та лабораторні роботи (100 балів),

Семестровий контроль: Залік

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Воронюк Є. В., Ярмош О. В., Айорінде М. Б. Вплив міжнародних організацій на економічну політику країн світу. Ефективна економіка. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8357> (дата звернення: 31.08.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.81
2. Стройко Т.В., Рехтета О.М. Міжнародні організації: навчальний посібник/ Т.В. Стройко, Рехтета О.М. - Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, Видання 2, — Дніпро: Середняк Т. К., 2022, — 157 с. ISBN 978-617-8111-36-6
3. Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс : Навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г. та ін. – К. : ЦУЛ, 2019. – 344
4. International Organisations Third edition. Clive Archer URL:

<https://lms.su.edu.pk/download?filename=1606632430-international-organisations.pdf&lesson=35854>

5. Воронюк Є. В. Взаємини між Європейським Союзом та організацією "Відкриті Балкани" / Є. В. Воронюк, Т. Ю. Леонова // Проблеми розвитку економіки. Журнал стратегічних економічних досліджень. – 2023. - № 1(12). - С. 9-15. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30459>

6. Ярмош О. В. Міжнародний тероризм та особливості боротьби з ним на регіональному рівні на прикладі ЄС та ШОС / О. В. Ярмош, М. Є. Хом'якова. // Вісник Харків. нац-го ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. – 2020. – Вип. 12. – С. 69-76. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24994>

Додаткова

7. Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapteri/index.html>

8. Регулярне видання МВФ з питань оцінки глобальних перспектив «Перспективи розвитку світової економіки». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/publications/weo>

9. Регулярне видання МВФ з питань оцінки фінансових ринків «Доповіді з питань глобальної фінансової стабільності». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/publications/gfsr>

10. Регулярне видання МВФ з питань змін у сфері державних фінансів «Бюджетний вісник». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=262>

9. Всесвітня організація охорони здоров'я. Офіційний сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.who.int/11>.

11. Інформаційний лист Світової організації торгівлі. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm

12. Офіційна система МВФ «Нагляд». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance>

13. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/who-weare/ibrd>.

14. Міжнародна агенція розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ida.worldbank.org/>

15. Міжнародна фінансова корпорація. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Multilingual_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/Home_RU

16. Багатостороння агенція з інвестиційних гарантій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.miga.org/>

17. Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://icsid.worldbank.org/>

18. Організація з безпеки та співробітництва в Європі. URL: <https://www.osce.org/>

19. Ярмош О. В. Виклики та перспективи розвитку креативної економіки в країнах ЄС / О. В. Ярмош. // Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів

економічної системи в умовах глобалізації: збірник тез V міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 6-8 лист. 2020 р. : тези допов. – Кременчук, КрНУ, 2020. – С. 23-26. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24997>

20. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародні організації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4944>